

rekeHoe banaal en

Jan Declair is zonder meer de grote naam in het Zeeland Nazomerfestival van dit jaar. Met Koen De Sutter brengt hij **Onder het Melkwoud** van Dylan Thomas. Een stuk voor 64 stemmen. Maar met twee gaat het zeker zo goed.

door **Jan van Damme**

Even is er wat rumoer, als de eerste container overreind staat. Beeldend kunstenaar Luc Delu is ter plekke, en maakt zich zorgen over de manier waarop het stalen gevaarte is geplaatst. Veiligheid, verantwoordelijkheid, wie beslist er eigenlijk, de aannemer, het nazomerfestival?

We staan op de rand van de Oosterschelde, bij de Schelphoek. Het is dinsdagochtend, eerder deze week. Zon, water, wind, niets of niemand heeft haast. Alsof we al in het vissersplaatsje Llarregyb verzeild zijn.

Buiten springt de zon neer op de woeste, woelige stad en loopt door de hagen van de Klappeslaan en slaat de vogels tot zij zingen. De lente zuiept groenig neer op de Mosselweg en de schelpen barsten open. Llarregyb is in deze snippermorng een wilde vrucht en warm, de straten, de velden, het zand en het water trillen in de jonge zon. - uit: Onder het Melkwoud

Het zijn de laatste voorbereidingen voor Onder het Melkwoud, dit jaar één van de vier locatievoorstellingen van het Zeeland Nazomerfestival (ZNF). Kunstenaar Luc Delu - enkele jaren geleden actief op het Abdijplein in Middelburg - heeft een ontwerp gemaakt voor het decor. Een poort van containers, die voor het publiek als een omlijsting functioneert met uitzicht op de Oosterschelde. Nadat artistiek leider Alex Mallens van het ZNF een paar telefoontjes heeft gepleegd, keert de rust terug en kan Delu met nog steeds getemperd vertrouwen de plaatsing van de containers volgen. Ook Jan Declair (1946) en Koen De Sutter (1966) zijn op deze zondooftoofde ochtend van de partij. Ze zien het geharrewar met kranen, containers en shovels geamuseerd aan. Het is toch een beetje alsof er aan hun huis wordt gebouwd.

Declair en De Sutter - twee mastodonten van het Vlaanse theater die internationaal naam hebben gemaakt - hebben zich samen op Onder het Melkwoud van Dylan Thomas (1914-1953) gestort. De ondertitel 'A Play for Voices' is veelzeggend: het stuk is een hoorspel, in 1953 geschreven voor 64 stemmen. De Vlaamse acteurs kunnen de tekst met zijn tweeen aan.

De locatie overweldigd. Declair, met veel zilvergrijs om zijn hoofd wapperend en een jasje waarin hij in Mao's China niet zou zijn opgevallen, probeert zich de uitvoering voor te stellen. Hij met Koen De Sutter, tussen de immense stalen laadbakken. „We maken weinig lawaai met zijn tweeen, we zullen het van de stilte moeten hebben.”

De Sutter heeft het zich gemakkelijk gemaakt op de glooiing naast het eigenlijke theatervlak. Worden als nietig en naakt spelen door zijn hoofd. Hij zegt: „Met die containers lijkt het hier bijna Neurenberg, zo hard en strak. Dat contrasteert erg mooi met de romige tekst van het stuk, vol bombarst, sappigheid, overdaad.”

De zonnige, trage, luie namiddag geuwt en suft door de slapende stad. De zee ligt, likt en lullakt met uitsen, die slapen in haar lijf. Het hooiland stil als Zondag, de stieren met hun ogen dicht aan de koorde, de dalen met de geiten en de margrietjes tukken blij en

Onder het Melkwoud

lui. De stomme eendenvijvers dutten. Wolken zakken en stapelen zich op Llarregyb Heuvel. - uit: Onder het Melkwoud

Sinds februari zijn de twee met het door Hugo Claus vertaalde hoorspel in de weer. De Sutter is blij dat ze er de tijd voor hebben kunnen nemen.

„Het is een gistingproces. Net als met Krieklabiek: zuur in het begin, maar na twee jaar gisten op fles een hele goede geuze.” Dylan Thomas schreef het stuk kort voor zijn dood. Als dichter en schrijver uit Wales was hij toen al wereldberoemd. Zijn in alcohol gedrenkte levensloop en

hoe goddelijk

Jan Decleir (links) en Koen De Sutter op locatie bij de Schelphoek, waar het decor voor *Onder het Melkwoud* wordt opgebouwd.

foto Lex de Meester

vroege dood droegen bij aan een blijvende, zelfs groeiende roem.

Onder Milk Wood beschrijft een lentedag in het vissersplaatsje Llaregyb aan de kust van Wales. Een verteller introduceert de stemmen van de postbode die brieven openstoomt, van echtgenoten die moordgedachten koesteren, van de blinde zeekapitein Kát, van geliefden en verliefdien, verstotenen en verdronkenen. De Sutter: „Wij laten twee mensen zien, die komen vertellen hoe banaal en hoe goddelijk het leven kan zijn. Volgens mij staat het stuk dicht bij muziek. Het is een overvloed aan woorden en beschrijvingen, een poëtische krachtentral. Het is bijna een roes, een trip. Net als met jazzmuziek: zo mooi, dat je het niet kunt verklaren. Het heeft een hele positieve uitstraling, ondanks dat mensen hun vrouw vermoorden.”

Alleen in het sissend laboratorium van zijn wensen sluipt Mr. Pugh tussen gewaartijde kuipen en koffijflessen, hij tippelt tussen struikgewassen van moordende kruiden - doodsstrijd dans in zijn smeltkroezen - en hij mengt speciaal voor Mrs. Pugh een gift in de haanermou, dat onbekend is aan alle vergiftkundigen en dat schroeft en vernijng in haar bijt tot haar oren afvallen als vijgen, haar temen dik en zwart als ballonnen zuellen en stoom krijzend uit haar nauwel spuit: - uit: Onder het Melkwoud

Voor Decleir is deze nazomerproductie een terugkeer naar het echte theater, na een periode van tien jaar vooral film en televisie. Lampen, geen camera's deze keer. Over het stuk zegt hij: „Ik heb het gevoel dat het voor twee spelers is geschreven. Het is woord. Als je het met zijn tweeen doet, moet je er alles uithalen. Dichter kun je niet bij de kern komen. Het is niet zo fraai wat we doen op de wereld. En toch, in zo'n gedicht vervat, is het fantastisch.

De eerste zin van het toneelstuk - 'Om te beginnen bij het begin' - is een verwijzing naar de bijbel. Berst is er niks. En binnen de kortste keren is het moord en doodsflag.”

De schemer verdrinkt voor altijd tot morgen. Het is openers nacht nu. De windige stad is een heuvel van vensters en vanuit de afgeranselde goben roepen de lichten der lampen de dag terug en de doden terug, die naar de zee gevlucht zijn. Overal in het roepende duister worden babies en mannen naar bed gelokt en in slaap gewiegd. - uit: Onder het Melkwoud

Onder het Melkwoud: wo. 26 t/m za. 29 aug. en di. 1 t/m za. 5 sept., aanvang 20.15 uur, bij de Schelphoek op Schouwen-Duiveland

Regie: Koen De Sutter; spel: Jan Decleir en Koen De Sutter